

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-4-104-9>

УДК 81-13

Шманатова А.С., Лукомська А.А.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ЩОДО МЕТОДИКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У СФЕРІ ОПАНУВАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ МАЙБУТНІМИ ПРАЦІВНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Анотація. У статті висвітлено основні теоретичні підходи до методики навчання іноземної мови у навчальному процесі. Наголошується на тому, що системі підготовки працівників правоохоронних органів необхідно підійти до даного питання більш глибоко та спрямувати бажання майбутніх поліцейських на сумлінне вивчення не тільки української, але й іноземної мови. Аналіз оволодіння основами інформаційних технологій у процесі вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах показав, що рівень знань і практичних навичок здобувачів вищої освіти, їх самостійна готовність до подальшої самоосвіти значною мірою не відповідає вимогам сьогодення. Автори приходять до висновку, що впровадження інноваційно-технологічних систем в навчальний процес для покращення комунікативних навичок та вмінь володіння іноземною мовою майбутніх поліцейських сприятиме рівню їх професійної кваліфікованості.

Ключові слова: інноваційно-технологічні системи, навчальний процес, комунікативні навички, вдосконалення, іноземна мова, майбутні поліцейські.

Shmanatova Alyona, Lukomska Alina

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

ON THE METHODS OF IMPROVING THE EDUCATIONAL PROCESS IN THE FIELD OF MASTERING A FOREIGN LANGUAGE BY FUTURE EMPLOYEES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Summary. The article highlights the main theoretical approaches to the methods of teaching a foreign language in the educational process. It is emphasized that the system of training of law enforcement officers needs to approach this issue more deeply and direct the wishes of future police officers to honestly study not only Ukrainian but also foreign languages. Analysis of mastering the basics of information technology in the process of learning foreign languages in higher education has shown that the level of knowledge and practical skills of higher education, their independent readiness for further self-education largely does not meet today's requirements. The article discusses in detail the method of implementing various technologies to improve the communication skills of future police officers. With the help of a combination of sound, graphic, animation and text effects, you can successfully model the effect of immersing future law enforcement officers in an active language environment and implement modern linguistic, technological, methodological and pedagogical technologies. Well-thought-out techniques specifically designed for computer-assisted foreign language learning, a large amount of well-chosen learning material, high-quality sounding linguistic material voiced by native speakers or selected from original sources will create an ideal, modern guide to perfect foreign language learning. The main task of the teacher is to directly exercise general control over the work of future law enforcement officers, as well as to understand that the cadet is an active factor in the educational process. The development of creative abilities of cadets contributes to their successful acquisition of new knowledge. The authors conclude that the introduction of innovative technological systems in the educational process to improve communication skills and foreign language skills of future police officers will contribute to the level of their professional skills.

Keywords: innovation and technological systems, educational process, communication skills, improvement, foreign language, future police officers.

Постановка проблеми. Сьогодні українське суспільство стрімко змінюється: воно стає більш відкритим та активним як у політичній сфері, так і у захисті прав і свобод кожного громадянина. Однак, сучасне українське суспільство, яке прагне приєднатися до Спільноти європейських країн з розвинутою економікою та державними інститутами, з ефективною демократичною політичною системою, що захищає права і свободи всіх громадян, потребує кардинальних змін не тільки в політичній сфері, а й у правоохоронній діяльності. Адже саме на органи Національної поліції України покладається завдання щодо надання послуг у сфері: забезпечення публічного порядку та безпеки; охорони прав та свобод громадянина, а також інтересів суспільства та держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг

із допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги (п. 3.5) [3]. Аналогічні положення спостерігаються й у Законі України «Про Національну поліцію» [1].

Інтеграція нашої держави в європейський простір посилює необхідність ефективного вивчення іноземних мов. Прагнення до європейського рівня підготовки майбутніх правоохоронців зумовлює потребу відповідати певним критеріям щодо властивостей даного рівня. Тому, в першу чергу, постає потреба у досконалому вивченні та достатньому володінні іноземною мовою. Тут ми погоджуємось з думкою М. О. Горської, яка наголошує на тому, що основним з напрямків вдосконалення системи Національної поліції є процес зміни пріоритетів у навчанні та підготовці майбутніх правоохоронців [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Результати досліджень свідчать, що неможливо досягти ефективності володіння іноземною мовою тільки шляхом традиційної системи навчання. Про це свідчать наукові дослідження таких науковців як В. Лапіна, Д. Демченко, М. Горська, К. Мелкомуков та інші [3, с. 569–571].

Проте, на наш погляд, питанню щодо впровадження інноваційно-технологічних систем в навчальний процес для покращення комунікативних навичок та вмінь володіння іноземною мовою майбутніх поліцейських достатньої уваги зі сторони вчених не приділялось.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У відповідності з нестабільною економічною ситуацією та реформуванням системи МВС України, підвищуються й відповідні вимоги до кваліфікованості працівників Національної поліції України. Впроваджуються новітні форми та методи стосовно професійної підготовки майбутніх поліцейських із безпосереднім залученням інформаційних технологій, та нових методів комунікативного підвищення у сфері ведення діалогів між працівниками правоохоронних органів та населенням. Тому система підготовки майбутніх працівників правоохоронних органів повинна підійти до даного питання більш глибоко та спрямувати бажання майбутніх поліцейських на сумлінне вивчення не тільки української, але й іноземної мови. Іноземна мова являє собою значну частину вербального методу ведення переговорів з населенням, яку необхідно вмотивовано розвивати серед працівників поліції.

Мета статті полягає у виокремленні основних теоретичних підходів щодо методики вдосконалення комунікативних навичок у процесі вивчення іноземної мови майбутніми працівниками поліції.

Виклад основного матеріалу. Для працівника Національної поліції України, який має найважливішу роботу у світі: служити та захищати людей, – знання іноземної мови становить невід'ємну частину професійного виконання завдань. Адже трапляються й випадки, коли працівники поліції, під час виконання своїх професійних завдань та обов'язків, мають комунікувати з носіями іноземної мови [4, с. 273–274]. Одні можуть вчиняти кримінальні правопорушення, а інші можуть бути жертвами відповідного кримінального правопорушення. Проте, в обох випадках є необхідність у вмінні якісно та чітко надати відповідь та запитання іноземною мовою. Адаже час може виступати ключовим фактором у розкритті кримінального правопорушення або безпосереднього порятунку життя людини. Не завжди є можливість чекати відповідного перекладача. В той же час, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Конституції України) [5]. Тому, ми вважаємо, що системі підготовки працівників правоохоронних органів необхідно підійти до даного питання більш глибоко та спрямувати бажання майбутніх поліцейських на сумлінне вивчення не тільки української, але й іноземної мови.

На нашу думку, для ефективного навчання майбутніх правоохоронців необхідно залучати інноваційні технології у навчальний процес. Ця

методика широко використовується в різних університетах світу і вважається однією з найефективніших [6, с. 221].

Аналіз оволодіння основами інформаційних технологій у процесі вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах показує, що рівень знань і практичних навичок здобувачів вищої освіти, їх самостійна готовність до подальшої самоосвіти значною мірою не відповідає вимогам сьогодення [7, с. 338]. Тому основною проблемою є пошук і розробка системи організації навчального процесу, заснованої на індивідуалізації механізмів розвитку особистості. На нашу думку, використання на практиці інноваційних інформаційних технологій (мультимедійний формат, гіпертекст, гіпермедіа, віртуальна реальність, Інтернет-технології) дозволить реалізувати індивідуально-орієнтований підхід до навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання. Даний підхід дозволить майбутнім працівникам поліції краще зануритись в обставини ситуативного завдання, пов'язаного з потребою розуміння та володіння комунікативними навичками іноземної мови, що у свою чергу наблизить навчальний процес до реальних умов, з якими поліцейський міг би зустрітись в майбутньому.

Таким чином, одним із найефективніших напрямків у сфері навчання іноземних мов є розвиток освітньої системи на основі інформаційних технологій. За допомогою поєднання звукових, графічних, анімаційних та текстових ефектів можна успішно моделювати ефект занурення майбутніх правоохоронців в активне мовне середовище та впроваджувати сучасні лінгвістичні, технологічні, методичні та педагогічні технології. Крім того, при вивченні іноземної мови такі програми опрацьовують усі аспекти мовлення: фонетичну, граматичну, лексичну та комунікативну, що дозволить краще та швидше засвоювати мовленнєвий матеріал, а також набувати мовленнєвих звичок та навичок. Важливу роль у цьому відіграють мультимедійні засоби, які надають можливість постійно оновлювати навчальні матеріали щодо професійної підготовки поліцейських. Мультимедійні інтенсивні програми для вивчення іноземної мови мають бути розроблені за новітніми звуковими, текстовими та графічними технологіями [8, с. 295].

Ми вважаємо, що глибоко продумані методики, спеціально розроблені для комп'ютерного вивчення іноземної мови, велика кількість вдало підбраного навчального матеріалу, висока якість звучання лінгвістичного матеріалу, озвученого дикторами-носіями мови або відбраного з оригінальних джерел, створять ідеальний, сучасний посібник для досконалого вивчення іноземної мови.

Головним завданням викладача є безпосереднє здійснення загального контролю за роботою майбутніх правоохоронців, а також розуміння того, що курсант є активним фактором навчального процесу. Розвиток творчих здібностей курсантів сприяє успішному засвоєнню ними нових знань.

Сучасні педагогічні видання відзначають, що традиційна (некомп'ютеризована) освітня система не створює умов для ефективного розвитку розумових здібностей здобувачів вищої освіти та нівелює їх творчий потенціал. Як правило, більшість

викладачів намагаються дати майбутнім правоохоронцям якомога більше інформації зі своєї навчальної дисципліни. При цьому репродуктивні методи її передачі вимагають мінімуму пізнавальної та творчої активності. В результаті суспільство одержує некваліфікованого працівника правоохоронних органів. Традиційний процес підготовки працівників поліції має ряд класичних протиріч, які можна сформулювати так: 1) активність викладача та пасивність курсанта; 2) недостатність індивідуального підходу; 4) виклад інформації в абстрактно-логічній формі; 5) обмеженість у часі тощо. Ці суперечності є серйозною проблемою для всього навчального процесу. На нашу думку, використання інформаційних технологій у навчальному процесі потягнуло б за собою деформацію форми традиційної взаємодії «викладач-курсант», оскільки, по-перше, впроваджуються новітні методи навчання, які стають частиною навчального процесу «курсант-комп'ютер-викладач», по-друге, курсант перетворюється з об'єкта навчання в суб'єкт. Це можливо завдяки активній позиції майбутнього правоохоронця; переході пізнавального процесу з категорії «вчити» до категорії «вивчати» іноземну мову свідомо й самостійно; інтерактивному спілкуванні з різними освітніми ресурсами (бібліотеками, словниками, енциклопедіями) та оточуючими (колегами, викладачами); інформаційній насиченості та гнучкості методів навчання за рахунок використання інформаційних технологій; «зануренні» в особливе інформаційне середовище, яке якнайкраще мотивує та стимулює процес навчання.

З вищевикладеного випливає, що сучасна система освіти приділяє занадто мало уваги поєднанню традиційних та інформаційних форм навчання. Тому ми вважаємо, що для підвищення якості навчання іноземної мови майбутніх правоохоронців шляхом використання інформа-

ційних технологій необхідно враховувати психолого-педагогічні та методичні особливості.

Висновки і пропозиції. Як підсумок можемо виокремити те, що доцільним щодо формування у свідомості майбутнього працівника поліції прагнення до вивчення іноземної мови та подальшого впровадження її у своїй професійній діяльності для вирішення практичних питань шляхом взаєморозуміння з членами усіх спільнот світу – виступає безпосереднє впровадження нових методів із використанням інноваційно-технологічних систем. На сьогоднішній день традиційний процес навчання іноземної мови відбувається в межах загальноприйнятої соціокультурної моделі навчання, що розглядається як основа здійснення професійної міжкультурної комунікації. З урахуванням вищевикладеного можемо наголосити на тому, що працівникові поліції необхідно не тільки правильно формулювати думки, але й дотримуватися культурної норми, прийнятої у мовних носіїв. Новітній метод підготовки майбутніх працівників поліції із використанням інноваційно-технологічних систем сприяв би кращому закріпленню лексичного матеріалу курсантами, наприклад, з опису зовнішності певної особи, формувати навички взаємодії з програмними забезпеченнями з іншомовним інтерфейсом, вдосконалювати вміння складання фотороботу за словесним портретом та корегуванням змін відповідно до вказівок постраждалої особи. Ми впевнені, що відповідні ситуативні підходи з використанням інноваційно-технологічних систем надають можливість майбутнім поліцейським змодельовувати та якісно опрацювати цілісний контекст реального спілкування з постраждалою особою, а також сприяти розв'язанню типових ситуацій, які виникають під час діяльності працівників Національної поліції з іноземними громадянами.

Список літератури:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 1 липня 2015 р. № 580-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
2. Горська М.О. Особливості професійного навчання поліцейських у сучасних умовах. *Особливості підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України* : зб. матеріалів I міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 20 травня 2016 р.). Харків, 2016. С. 116–120.
3. Pielmus C.G. Innovation in teaching English for law enforcement: a technology-integrated approach. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION: International Scientific Conference*. Vol. III (New York, May 25th-26th, 2018). New York, 2018. P. 566–579.
4. Бочевар А.Г. Застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій у процесі викладання іноземної мови за професійним спрямуванням у вищій юридичній школі. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2017. Вип. 147 (2). С. 272–275.
5. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
6. Засоби і технології єдиного інформаційного освітнього простору: зб. наук. праць / за ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука. Інститут засобів навчання ФПН України. Київ : Атіка, 2004. 240 с.
7. Князян М. Структура інформаційно-технологічної компетентності та методичні аспекти її формування у майбутніх перекладачів. *Наукові Записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Серія : Філологічні науки*. 2009. Випуск 81(2). С. 337–340.
8. Скалій Л.І. Поняття професійної компетенції вчителя іноземних мов у застосуванні сучасних інформаційних технологій. *Гуманізація навчально-виховного процесу* : збірник наукових праць. Слов'янськ : СДПУ, 2003. С. 293–296.

References:

1. Pro Natsionalnyu politysiyu (2015) [About the National Police]: *Zakon Ukraini vid 1 lipnya 2015 № 580-VIII. Verhovna Rada Ukraini*. V. 40–41. St. 40–41. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
2. Gorska M.O. (2016) *Osoblivosti profesynogo navchannya politseyskikh u suchasnykh umovah* [Features of professional training of police officers in modern conditions]. *Osoblivosti pidgotovki politseyskikh u umovah reformuvannya sustemi MVS Ukraini: zb. Materialiv I miznar. nauk.-pract. konf., m. Kharkiv, 20 travn., pp. 116–120.*

3. Pielmus C.G. (2018) Innovation in teaching English for law enforcement: a technology-integrated approach [Innovation in teaching English for law enforcement: a technology-integrated approach]. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. International Scientific Conference*, vol. III, May 25th-26th, pp. 566–579.
4. Bochevar A.G. (2017) Zastosuvannya informatsiyno-telekomunikatsiynih tehnologiy u protsesi vukladnnya inozemnoi movi u vishiy uridichnoy shkoli [Application of information and telecommunication technologies in the process of teaching a foreign language in a professional field in higher law school]. *Visnik Chernigivskogo natsionalnogo pedagogichnogo universitetu*, 147 (2), 272–275.
5. Konstytutsia Ukraini (1996) [Constitution of Ukraine]. *Vidomosti Verhovnoy Radi*. № 1-pp/2016. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80>
6. Zasobi i technology edunogo informatsiynogo osvithnogo prostoru: zb. nauk. prats (2004) / Za red. V.U. Bikova, U.O. Zuka. Instytut zasobiv navchannya FPN Ukraini [Means and technologies of the single information educational space: collection sciences work]. Kyiv: Atika, 240 p.
7. Knyazyan M. (2009) Struktura informatsiyno-technologichnoy kompetentnosti ta metoduchni aspekti ii formuvanya u maybutnih perekladachiv [The structure of information technology competence and methodological aspects of its formation in future translators]. *Naukovi zapiski Kirovogradskogo derzavnogo pedagogichnogo universitetu. Seria: Filologichni nauki*, 81(2), 337–340.
8. Skaliy L.I. (2003) Ponatya profesiynoy kompetentsyi vchtelya inozemnih mov u zastosuvani suchasnih informatsiynih tehnologiy. Gumanizatsiya navchalno vihovnogo protsesy [The concept of professional competence of foreign language teachers in the application of modern information technologies. Humanization of the educational process]. *Zbirnik naukovih prats*. Sloveansk: SDPU, pp. 293–296.